

VRIJE PERS IS ESSENTIEEL VOOR OPEN EN DEMOCRATISCHE SAMENLEVINGEN, MAAR NOG STEEDS KENT 63% VAN ALLE LANDEN GEEN VOLLEDIGE PERSVRIJHEID! PRESS NOW ZET ZICH IN VOOR PERSVRIJHEID DOOR ONAFHANKELIJKE MEDIA TE STEUNEN. U OOK? GIRO 7676.

**JAARGANG 10
NR. 2, OKT. 2008**

Eerste uitzendingen Radio Darfur van start in november

Sinds vorig jaar werkt Press Now aan een radiozender voor Darfur, de westelijke regio van Soedan waar al vijf jaar een conflict woedt. Binnenkort kunnen de Darfuri luisteren naar humanitaire en educatieve programma's in hun eigen taal, zo meldt Leon Willems, projectmanager van Radio Darfur Network.

Het is zover, we kunnen de radiostilte doorbreken: Radio Darfur gaat in november 'on air'. De Nederlandse organisaties achter Radio Darfur lieten begin 2008 een haalbaarheidsonderzoek uitvoeren in Darfur om onze kansen in kaart te brengen. Wat bleek? Er is grote behoefte aan een radiozender en er zijn mogelijkheden om het plan uit te voeren.

Er is vooral interesse voor onafhankelijke nieuws, humanitaire informatie en

educatie via de radio, in het Arabisch en in de eigen taal. Veel mensen in Darfur spreken alleen Fur, Zaghawa of Masalit. Vooral vrouwen en de jeugd in Darfur spreken geen Arabisch en zijn voor informatie aangewezen op familieleden die wel naar school mogen.

GERUCHTEN EN MANIPULATIE

Soedan, dat al ruim 20 jaar het toneel is van burgeroorlog, kent geen persvrijheid. Geruchten worden als waarheid verkocht en manipulatie of weglaten van nieuwsberichten is schering en inslag. Veel bevolkingsgroepen uit Darfur herkennen zich onvoldoende in de pers, radio en televisie.

Alle lagen van de bevolking geven aan dat ze willen participeren, zich beter willen informeren en hun mening geven over belangrijke thema's zoals

Vluchtelingenkamp in Darfur. (Foto Kadir van Lohuizen)

het vredesproces. Er is dus behoefte aan journalistiek die participatie mogelijk maakt, ook van vluchtelingen in omliggende landen en Darfuri in de

diaspora. Vanwege het analfabetisme, de verspreiding van de mensen en het gebrek aan andere kanalen, is Radio Darfur daarvoor een prachtig middel.

Press Now, ondersteund door het trainingscentrum van de Wereldomroep RNTC, gaat journalisten uit Darfur opleiden en het radiostation opzetten. Daarvoor worden nu fondsen geworven. De eerste bedragen komen binnen en er lijkt zicht op volledige financiering. Ook worden de eerste trainingsgroepen van journalisten geformeerd.

Er is nog veel werk te verzetten, toch hopen we in november in de lucht te zijn. We hebben gestreefd naar een gedegen voorbereiding en dat kost tijd. Toch willen we alle leden van Radio Darfur, de ondersteunende organisaties en alle andere medestanders bedanken voor hun geduld. Wij hopen dat de steun en inzet van alle betrokkenen op deze manier zal worden beloond. En dat die steun zal aanhouden. Want Radio Darfur blijft broodnodig. •

Irak: vijandschap tussen pers en politiek

Het mediacentrum voor journalisten dat Trouw-journaliste Judit Neurink in april met steun van Press Now opende in Koerdisch Irak slaat aan: verzoeken voor trainingen stromen binnen. Maar het groeiende zelfbewustzijn van Iraakse journalisten wordt met argusogen gevolgd door politici, wat leidt tot spanningen en ook geweld. Het mediacentrum gaat daarom nu ook politici wijzen op het belang van een vrije pers.

Een half jaar in Noord-Irak, twintig projecten achter de rug en vele tientallen journalisten getraind. Daarmee is het Independent Media Centre in Kurdistan (IMCK) al heel snel een niet meer weg te denken instituut geworden in Irak. Media en journalisten weten het te vinden, en de vraag naar trainingen en samenwerking overstijgt het aanbod.

De afgelopen maanden is echter pijnlijk duidelijk geworden, dat het trainen van journalisten alleen niet voldoende is in Irak. De moord in Kirkuk op Soran Hama (zie kader), de Lveen-journalist die een paar weken eerder met zijn collega's door het IMCK was getraind, liet geen andere conclusie.

Tussen journalisten en politici is een vijandschap gegroeid die het werken voor journalisten in Irak bijna onmogelijk maakt. Politici willen niet met ze praten, vertrouwen ze niet en sterker nog: zouden het liever helemaal zonder de pers doen. Dat in een democratie pers en politiek tot elkaar veroordeeld zijn, is bij hen nog te weinig bekend. Alle signalen wijzen erop dat Soran Hama vermoord is in opdracht van wraakzuchtige politici die boos waren over de onthulling van hun banden met een prostitutienetwerk in Irbil. Sorans collega's zijn daarna nog vele malen bedreigd.

JOURNALISTEN ÉN POLITICI TRAINEN

Zo'n moord drukt je met de neus op de beperkingen van je werk. Schrijf over de burger en voor de burger, dragen we journalisten op. Maar dat ze daarbij al

heel snel tegen de grenzen aanlopen van het geduld en de verdraagzaamheid van politici, kan je niet negeren. Daarom heb ik besloten de andere kant ook aan te pakken.

De komende zes maanden is er sprake van een tweestromenbeleid bij het IMCK. Natuurlijk gaan we door met de trainingen voor journalisten en fotografen, en met de adviezen aan redacties. We gaan een workshop opzetten over infographics, een visuele nieuwsvorm die ze hier nog niet kennen, en we helpen hoofdredacties marketingstrategieën te ontwikkelen. Ook werken we hard aan het opzetten van een postdoctorale opleiding Journalistiek voor 30 historici, economen en ingenieurs van universiteiten in heel Irak. Op die manier hopen we nieuw talent te injecteren in de media.

Maar net zo belangrijk zijn de plannen om journalisten en politici samen te brengen, om over voornoemde levensgevaarlijke vijandschap te praten en beide groepen voor te lichten over de werking van openbaarheid van bestuur. Bovendien willen we politici leren hoe ze hun boodschap beter kunnen overbrengen aan de burger. Leden van het Koerdische parlement krijgen binnenkort een mediatraining – vooral om ze ervan te doordringen dat ze niet om de pers heen kunnen en het spel maar beter zo goed mogelijk kunnen meespelen. •

Judit Neurink
Directeur IMCK, Suleymania

Soran Mama Hama (1985-2008)

De 23-jarige Soran Mama Hama nam in mei 2008 deel aan een training in journalistieke vaardigheden die ik gaf aan de redactie van Lveen, een politiek tijdschrift dat in Koerdisch Irak opvalt door zijn onafhankelijke koers en veel wordt gelezen.

Tijdens de training in het IMCK in Suleymania viel Soran op door zijn vriendelijkheid én zijn gedrevenheid om openlijk te schrijven over de misstanden in zijn land. Dat laatste was niet zonder risico's, zeker in zijn woonplaats Kirkuk, wat hij aangaf in een interview met een collega: "Ik ben trots dat ik werk in een gevaarlijk gebied, maar ik maak me ook zorgen. Al vijf keer ben ik met de dood bedreigd, ook door een hoge politiek functionaris. Mijn moeder maakt zich soms zorgen om mij."

Bedreigingen en intimidatie van journalisten zijn helaas niet nieuw in Irak, zo vertelden de redacteurs van Lveen. Een jaar eerder was hun hoofdredacteur, Ahmed Mira, korte tijd opgepakt vanwege een kritisch artikel. De redactie van Lveen hield rekening met een mogelijk publicatieverbod, maar werd op 21 juli veel zwaarder getroffen. Die avond werd Soran Mama Hama voor zijn huis doodgeschoten.

Soran was in de weken daarvoor diverse malen bedreigd na de publicatie in Lveen van een artikel van zijn hand over

prostitutie in Kirkuk, waarbij politie en veiligheidsdiensten betrokken waren. Tijdens de training moedigde ik de Lveen-redacteurs aan meer sociale reportages te schrijven. Soran had zijn materiaal aan mij voorgelegd: hij bleek al maanden bezig te zijn geweest met research.

Soran en zijn hoofdredacteur wisten dat het artikel politiek gevoelig lag, maar zij hadden de moed om het te plaatsen. Wie de moord op Soran pleegde, is volgens de politie 'onbekend', maar journalisten zien de aanslag als een poging om de vrije meningsuiting te kop in te drukken. Lveen, andere Koerdische media en internationale organisaties hebben opgeroepen tot een onderzoek naar de moord op Soran en het toenemende geweld tegen journalisten in Koerdisch Irak.

Soran zei zelf over zijn werk: "Ik weet dat ik in een dodenzone werk. Maar zolang ik leef, blijf ik journalist." Hij hield woord, al leefde hij veel te kort. Ik zal hem niet vergeten en hoop dat zijn inzet voor het vrije woord journalisten in Irak zal blijven inspireren. •

Robert Slagt

Donateur worden en/of op de hoogte blijven?

Press Now heeft de steun van donateurs hard nodig. Zonder uw betrokkenheid en financiële bijdragen zijn wij niet in staat om onafhankelijke media te helpen. Steun Press Now, en word donateur! U kunt ons op een structurele manier steunen door middel van een periodieke machtiging. Vul hiervoor uw gegevens in op deze antwoordkaart en stuur die (kosteloos) naar ons toe. "U ontvangt dan tweemaal per jaar onze papieren nieuwsbrief en/of onze (Engelstalige) persberichten via email." Mocht u iemand anders weten die geïnteresseerd is in ons werk, dan kunt u diegene ook met deze kaart aanmelden; wij sturen hem of haar dan deze nieuwsbrief toe. Bij voorbaat hartelijk dank, ook namens onze partners!

NIEUWE DONATEUR

- JA, IK WIL DONATEUR WORDEN VAN PRESS NOW (Z.O.Z.)
- JA, IK WIL DE NIEUWSBRIEF VAN PRESS NOW ONTVANGEN
- JA, IK WIL GRAAG GEÏNFORMEERD WORDEN VIA E-MAIL

De heer/mevrouw*:

Adres:

Postcode/plaats:

Telefoonnummer:

E-mail:

Kaos GL: Anatolische beren op de weg

Begin augustus vlogen grafisch ontwerper Koen Geurts en journalist Robert Slagt naar Ankara voor een training bij Kaos GL, het enige magazine voor homoseksuelen in Turkije. Daar bleek dat het streven naar homo-emancipatie in combinatie met het maken van een professioneel tijdschrift voor een brede doelgroep niet gemakkelijk is.

Het kan bijna geen toeval zijn: op de zaterdag dat wij naar Turkije vliegen, staat er in *De Volkskrant* een grote reportage over het homoseksuele uitgaansleven in Istanboel, dat een stuk 'subtieler' zou zijn dan in West-Europa. Toch, Istanboel mag een wereldstad heten waar ook - bescheiden - gay parades worden gehouden, het leven van een niet-hetero is hier nog steeds moeilijk. In juni van dit jaar werd het kantoor van Lambda, een belangenorganisatie van de Turkse GLBT-gemeenschap (Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender) op bevel van de rechter gesloten. Kort daarna werd Ahmet Yildiz vermoord, een fotomodel dat

openlijk uitkwam voor zijn homoseksualiteit.

De redactie van *Kaos GL* is gevestigd in een appartement in het centrum van de hoofdstad Ankara. Naast een magazine en een website organiseert Kaos politieke en culturele activiteiten en heeft het contacten met het COC. De tienkoppige redactie telt enkele vrouwen en travestieten maar bestaat vooral uit 'Anatolische beren' - de Turkse geuzennaam voor mannelijke homoseksuelen.

VEEL OPINIE, WEINIG INFO

Het magazine *Kaos GL* heeft na vijftien jaar een oplage van slechts 2500

De redactieleden van Kaos GL tijdens de training in augustus. (Foto Koen Geurts)

exemplaren. Dat komt enerzijds doordat maar een handvol kiosken het blad wil verkopen, maar ook doordat het vooral is gericht op een kleine, links-academische GLBT-gemeenschap. Het blad biedt een mix aan mensenrechtenuitvoeren en 'persoonlijke' stukken: dagboekachtige verhalen, gedichten en zeer veel 'essays'. Veel opinie dus, maar

weinig echte informatie over het leven van gays.

De redactie, meest vrijwilligers zonder journalistieke expertise, wil graag professionaliseren en met het blad ook de liberale hetero's in de grote steden bereiken. Wij doen daartoe een aantal voorstellen: een nieuw logo, een strakker lay-out en een bladformule die

meer de 'positieve' kant toont van het LGBT-zijn in Turkije: reportages over het sociale leven en vakantiebestemmingen van homoseksuelen, interviews met ouders die het 'anders zijn' van hun kinderen wél accepteren, etc.

Voor de redactie is dit een cultuuromslag. Tot nog toe belichtte hun blad alleen problemen van Turkse homo's: homofobie, afwijzing en discriminatie. Ze pleegden ook onbewust zelfcensuur door alleen piepkleine foto's te plaatsen, ook van gays die allang uit de kast zijn gekomen.

Na een week training laten we een discussiërende Kaos-redactie achter die enigszins verdeeld lijkt over de te volgen koers. Hun uitdaging voor de toekomst staat verwoord op het T-shirt van een van de medewerkers: *Think out of the box.*

Robert Slagt

Radionetwerk INC van start in Kosovo

Er bestaan zo'n honderd radiostations in Kosovo, maar van radiojournalisten is nauwelijks sprake. Het 'nieuws' bestaat voornamelijk uit herhaalde berichten van Deutsche Welle, de BBC of Voice of America. Maar hier komt nu verandering in. Vier lokale radiostations, die zijn verenigd in het Independent News Centre (INC), openen in oktober een gezamenlijk radionetwerk dat in heel Kosovo te beluisteren zal zijn.

Elke werkdag om 19.00 uur zullen dezelfde stemmen een nieuwsprogramma van 30 minuten presenteren dat is gebaseerd op eigen nieuwsga-

ring in Kosovo en daarbuiten. De vier radiostations zijn Urban FM in Pristina - bekend bij jonge luisteraars door de experimentele muziek en programma's die verzoening tussen minderheden willen uitdragen, Radio Prizren - een ouder en serieus station - Radio Kamenica en Radio Mitrovica. Tegelijkertijd treedt ook de website www.inclive.org in werking, die moet uitgroeien tot Kosovo's eerste volwaardige persbureau.

Aan het INC zijn vijftien journalisten verbonden, van wie een aantal zijn opgeleid aan het Kosovo Institute of Journalism and Communication

(KIJAC). Dit instituut heeft een belangrijke rol gespeeld in de voorbereidingen van het radionetwerk, die een half jaar in beslag hebben genomen. Dankzij de hulp van Press Now en KIJAC hebben de studenten vaardigheden ontwikkeld in onderzoeksjournalistiek.

Het INC wordt de komende zes maanden gefinancierd door Press Now. Het komende half jaar zullen de dagelijkse nieuwsprogramma's langzaam worden uitgebreid. Er wordt onderhandeld met vijf andere radiostations die zich willen aansluiten.

Rudie van Meurs

Maria Moukrim wint eerste Press Now Prijs

De Marokkaanse journaliste Maria Moukrim van het weekblad *Al Ayam* heeft in mei de eerste Press Now Prijs voor Onderzoeksjournalistiek 2007 gewonnen. Zij kreeg de prijs voor een artikel over de rol van Cairo als 'transitcentrum' voor Marokkaanse vrouwen die in het Midden-Oosten in de prostitutie werken.

De winnaars van de '2007' werden bekendgemaakt tijdens een plechtigheid op 14 mei in Rabat. De eerste

prijs voor de Franstalige pers ging naar Souleiman Bencheikh Latmani van *Le Journal Hebdomadaire* voor een artikel over de brain drain van jonge Marokkaanse professionals. Said Bajji van *Le Monde Amazigh* won de eerste prijs voor journalisten die schrijven in Amazigh (berbers). De prijswinnaars ontvingen een oorkonde en een geldbedrag. De meest veelbelovende deelnemers zijn uitgenodigd voor een masterclass later dit jaar.

Het is voor het eerst dat een onaf-

hankelijke instantie prijzen toekent voor onderzoeksjournalistiek in Marokko. De journalistieke vrijheid staat in Marokko onder grote druk van de autoriteiten. Daarnaast is er weinig budget voor onderzoeksjournalistiek. Ook een afzonderlijke prijs voor Berber-journalisten is nieuw in Marokko. De jury prees de moed en het doorzettingsvermogen van de deelnemers.

Steven Assies

Georgia on my mind

Toen ik begin augustus op vakantie ging naar het noorden van Nederland, was ik in gedachten bij onze Georgische mediavrienden Margarita, Giorgi, Lela and Marina: *Georgia on my mind*. Ik wist dat de politieke situatie in het land instabiel was.

Na een lange, warme fietsdag langs de windmolens van de Dollard keek ik 's avonds op de hotelkamer in Delfzijl naar het nieuws. Beelden van tanks, uitgebrande huizen en mensen die huilten om de slachtoffers van oorlog. Ook dat kan gebeuren op hete zomerdagen. Zo gaat het op veel plaatsen in de wereld. Nu gebeurde het in Georgië: het was hoog tijd om aan het werk te gaan.

Ik probeerde uit te vinden hoe onze collega's en hun families de oorlogsdagen in Georgië waren doorgekomen. Margarita vertelde dat er in vijf gevechtsdagen vijf journalisten waren omgekomen. We bespraken de situatie bij Press Now. We waren het erover eens dat er noodfondsen voor de media beschikbaar moesten komen en dat veel projecten na alle gevechten, plunderingen en doden straks mogelijk helemaal opnieuw moesten beginnen.

Zoals in Gori, waar RTL-cameraman Stan Storimans werd gedood. Eind

maart had Press Now hier nog een training gehouden voor 200 radio en tv-journalisten. Ik vroeg me af of het Stalin-museum in Gori nog overeind stond na de bombardementen en de plunderingen.

We organiseerden met de collega's van IKV Pax Christi en AMS een grote bijeenkomst over Georgië, waarbij Osseten en Georgiërs aanwezig waren. We kregen verzoeken om hulp, zoals van Radio Atinati in Zugdidi, een grensstadje bij Abchazië. De medewerkers waren veilig, maar de zender was geplunderd. We legden contact via journalist Frank Wallenga, die eerder werkte in Zugdidi. Hij had voorzien dat hier geweld zou uitbreken tussen Abchazen, Osseten en Georgiërs. Het kostte weinig tijd om een smeulend conflict te laten uitbarsten. Het zal jaren kosten om het vertrouwen weer te herstellen.

Albana Shala

Trainingen Radio Voice of Tibet

Press Now ondersteunt sinds begin 2008 Radio Voice of Tibet (VOT), dat uitzendt vanuit een studio in Dharamsala in Noord-India. Radio VOT verzorgt nieuwsuitzendingen in het Tibetaans en Mandarijn Chinees. De zender is via de korte golf in Tibet te ontvangen en is ook via internet te beluisteren.

Samen met RNTC zijn al diverse trainingen voor Radio VOT georganiseerd. Journaliste Jaqueline Maris (VPRO-radio) verzorgde een eerste training radiopresentatie. Hoewel de journalisten van Radio VOT ervaring hebben, valt er nog veel te verbeteren. Een meer informele presentatie kunnen de programma's aantrekkelijker maken voor luisteraars.

In vervolg op de training bezocht Tony Wilkinson van RNTC afgelopen zomer het station om te adviseren over

verdere stappen. Radio VOT wil graag haar uitzendingen uitbreiden. Deze worden in Tibet regelmatig gestoord door de Chinese autoriteiten. Radio VOT moet daarom steeds nieuwe wegen zoeken om haar luisteraars te bereiken.

Het project met Radio Voice of Tibet wordt uitgevoerd dankzij een bijdrage van de stichting Beate Oestreicher Friedenswerke.

Steven Assies

MACHTIGINGSKAART

IK MACHTIG PRESS NOW OM

- eenmalig
- jaarlijks
- per half jaar
- per kwartaal
- per maand

een bedrag van

€

van mijn rekening af te schrijven.

VERGEET NIET UW ADRESGEGEVENS IN TE VULLEN OP DE VOORZIJDEN VAN DEZE BON.

Vragen? Bel ons gerust op 035 62 54 300

U KUNT DEZE BON KOSTELOOS OPSTUREN NAAR:
PRESS NOW, Antwoordnummer 1628, 1200 VB HILVERSUM

Bank/giro:

Op naam van:

Datum:

Handtekening: